

Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Μια διδακτική προσέγγιση με χρήση ΤΠΕ.

A. Στοιχεία του σεναρίου

Τίτλος : Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Μια διδακτική προσέγγιση με χρήση ΤΠΕ.

Συγγραφείς : Νικόλαος Αργυρόπουλος ΠΕ02 & Σμπήλια Αναστασία ΠΕ02

Γνωστικό αντικείμενο (ένταξη στο αναλυτικό πρόγραμμα) .

Εκπαιδευτικό σενάριο διδασκαλίας για την Ιστορία της Γ΄ Γυμνασίου από το βιβλίο «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία» Γ΄ Γυμνασίου της Ευαγγελίας Λούβη και του Δημήτρη Ξιφάρá Διδακτική Ενότητα : Κεφάλαιο Έβδομο - Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η Ρωσική Επανάσταση (1914-1918)

Ενότητες 31-34, σελ. 89-99.

Σύντομη περιγραφή. Η ιδέα που διέπει το εκπαιδευτικό σενάριο.

Ιστορική διερεύνηση και βίωση του χώρου και του χρόνου της περιόδου του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου μέσα από την χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών και πλοήγησης στο διαδίκτυο. Διευκόλυνση θεματικής προσέγγισης με τη χρήση ΤΠΕ.

Παιδαγωγική και διδακτική προσέγγιση.

Ανάπτυξη της συνεργατικότητας των μελών της ομάδας και καλλιέργεια των διερευνητικών δεξιοτήτων των μαθητών σύμφωνα με τις αρχές της ομαδοσυνεργατικής - ανακαλυπτικής μάθησης που διευκολύνεται μέσω της χρήσης του Η/Υ, των εκπαιδευτικών λογισμικών και των δικτυακών τόπων. Επιχειρείται βιωματική προσέγγιση της ιστορικής περιόδου με τη χρήση διαδραστικών χαρτών και χρονοχαρτών και μέσα από την αναζήτηση – επεξεργασία – ανάλυση – σύνθεση - ταξινόμηση - αξιολόγηση πληροφοριών από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές. Ο επεξεργαστής κειμένου παρέχει ευκαιρίες για μεγαλύτερο πειραματισμό στο γράψιμο και βελτίωση της ποιότητας του λόγου, καθώς μέσω της οθόνης του ηλεκτρονικού υπολογιστή το κείμενο γίνεται ορατό από την ομάδα και τον καθηγητή, γεγονός που επιτρέπει την ανταλλαγή απόψεων και τη συνεργασία κατά την παραγωγή του. Τέλος δίνεται η δυνατότητα εξοικείωσης με ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης και αξιοποίησης των πολυμέσων στην αισθητοποίηση γεγονότων του παρελθόντος.

Το σενάριο προωθεί την ενεργητική – βιωματική προσέγγιση της γνώσης καθώς ο μαθητής μετατρέπεται σε έναν μικρό ιστορικό – ερευνητή. Η νέα γνώση οικοδομείται σταδιακά πάνω στις ήδη υπάρχουσες η οποία εξελίσσεται συνεργατικά, αφού οι μαθητές εργάζονται σε μικρές ομάδες. Ο διδάσκων παίζει το ρόλο του δημιουργού μαθησιακών καταστάσεων, του εμπνευστή – συντονιστή – καθοδηγητή - διευκολυντή της μαθησιακής διαδικασίας. Οι μαθητές εξοικειώνονται

με ένα νέο μαθησιακό περιβάλλον που οδηγεί στη βελτίωση της εκπαιδευτικής πολιτικής χωρίς την αντικατάσταση του διδάσκοντα. Παράλληλα η μάθηση συντελείται μέσα σε συγκεκριμένα πολιτισμικά πλαίσια και επικοινωνιακές περιστάσεις με αποτέλεσμα να καθίσταται δυνατή η πολυπρισματική προσέγγιση των ιστορικών θεμάτων, να διεγείρεται το ενδιαφέρον των μαθητών και να προάγεται η μαθητοκεντρική διδασκαλία.

B) Πλαίσιο εφαρμογής.

Σε ποιους απευθύνεται:

Το σενάριο απευθύνεται στην Γ' Γυμνασίου σε μια υποθετική τάξη 24 μαθητών και με μικρή διαφοροποίηση μπορεί να εφαρμοστεί σε μεγαλύτερη σε μέγεθος τάξη.

Χρόνος υλοποίησης:

5-6 διδακτικές ώρες ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών.

Χώρος υλοποίησης:

Σχολικό εργαστήριο πληροφορικής.

Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών:

- Γνώση των ιστορικών συνθηκών εκδήλωσης του πολέμου (αποικιακοί ανταγωνισμοί των ευρωπαϊκών κρατών, ωρίμανση της Βιομηχανικής Επανάστασης, αλληλοσυγκρουόμενες εθνικές επιδιώξεις των Βαλκανικών λαών, βαλκανικοί πόλεμοι και οι συνθήκες που διαμορφώθηκαν αμέσως μετά από αυτούς). Ένας τρόπος ελέγχου της προϋπάρχουσας γνώσης μπορεί να είναι οι εννοιολογικοί χάρτες ή οι ασκήσεις άστρου.
- Προηγούμενη εμπειρία των μαθητών και του διδάσκοντα στη χρήση του εκπαιδευτικού λογισμικού και στην αναζήτηση στο διαδίκτυο.
- Προηγούμενη εμπειρία των μαθητών στη συνεργατική δραστηριότητα.
- Δυνατότητα ευελιξίας στο ωρολόγιο Σχολικό Πρόγραμμα προκειμένου να γίνει κάποια τροποποίηση αν χρειαστεί, έτσι ώστε να διατεθούν συνεχόμενες διδακτικές ώρες για την πραγματοποίηση της διδασκαλίας με παράλληλη συνεννόηση με τον Διευθυντή του Σχολείου και τον καθηγητή της Πληροφορικής.

Απαιτούμενα βοηθητικά υλικά και εργαλεία :

- Διδακτικό εγχειρίδιο «Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία» Ευαγγελίας Λούβη και Δημήτρη Ξιφάρá
- Βιβλίο του καθηγητή
- Τετράδιο ή σημειωματάριο
- Εκπαιδευτικά λογισμικά : α) Λογισμικό Ιστορίας για το Γυμνάσιο «Περιπλάνηση στο χωροχρόνο» (μέσα από διαδραστικούς χάρτες και χρονοχάρτες) β) Λογισμικό Ιστορίας Α' - Γ' Γυμνασίου, (Π.Ι.) γ) Centennia (I.T.Y.)
- Λογισμικό επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης
- Φύλλα εργασίας

➤ Πλοήγηση στο Διαδίκτυο - Δικτυακοί τόποι :

<http://el.wikipedia.org> : Ελληνική Δικτυακή Εγκυκλοπαίδεια .

<http://www.ert-archives.gr> : Οπτικοακουστικό αρχείο της ΕΡΤ .

<http://www.fhw.gr> : Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού .

<http://www.e-yliko.gr> : Εκπαιδευτική Πύλη Υπ.Ε.Π.Θ.

<http://sfrang.com> : Επώνυμη Ιστοσελίδα για την Ιστορία της Τεχνολογίας .

<http://www.sch.gr> : Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο

<http://www.komvos.edu.gr/>: ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ για την υποστήριξη των διδασκόντων την Ελληνική Γλώσσα

Οργάνωση της τάξης:

Οι μαθητές κατανέμονται σε ομάδες ανά 2-3, έτσι ώστε σε κάθε ομάδα να συμπεριλαμβάνεται τουλάχιστον ένας/μία που να είναι εξοικειωμένος με τη χρήση λογισμικού και την αναζήτηση στο διαδίκτυο. Η σύνθεση των ομάδων πρέπει να είναι ανομοιογενής ως προς τις επιδόσεις των μαθητών, ώστε ο επιμερισμός της εργασίας να δώσει σε όλους τη δυνατότητα προόδου, μέσα από την εξατομίκευση της μελέτης του. Η σύνθεση των ομάδων διατηρείται σε όλες τις φάσεις της διδασκαλίας και μπορεί να εναλλάσσονται κατά τη διάρκεια της έρευνας στη χρήση του υπολογιστή όλα τα μέλη της ομάδας.

Πριν ξεκινήσει η εφαρμογή του σεναρίου μία φωτογραφία ή ένα ερώτημα θα μπορούσε να αποτελέσει αφορμή - αφετηρία για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών.

Στην αρχή κάθε φάσης οι μαθητές, καταρτίζουν σχέδιο δράσης / καθηκόντων με βάση τις δραστηριότητες που τους ανατίθενται από τα φύλλα εργασίας. Σε ένα μέλος κάθε ομάδας ανατίθεται η παρακολούθηση και η καταγραφή της πορείας της διερεύνησης με βάση το σχέδιο που συναποφασίστηκε στην αρχή.

Για τυχόν διευκρινίσεις ζητούν τη βοήθεια του καθηγητή ή τριάς τους.

Οι μαθητές ακολουθώντας τις οδηγίες των φύλλων εργασίας αξιοποιούν τις δυνατότητες του λογισμικού ή πληκτρολογούν τη διεύθυνση/σεις του ιστοχώρου που τους ζητείται ανάλογα με την ομάδα στην οποία ανήκουν, παρατηρούν και αναζητούν στοιχεία για την απάντηση των ερωτημάτων.

Ορίζεται επίσης μαθητής-σύνδεσμος μεταξύ των επί μέρους ομάδων για τη μεταξύ τους ανταλλαγή στοιχείων και λοιπή συνεργασία.

Τα φύλλα εργασίας που διανέμονται στις επί μέρους ομάδες περιέχουν για την θέματα για έρευνα και επεξεργασία, ερωτήσεις στις οποίες οι μαθητές πρέπει να δώσουν απαντήσεις, καθώς και υποδείξεις για συλλογή και σύνθεση στοιχείων από επί πλέον ιστορικό υλικό. Τέλος, ζητείται από τις ομάδες η συνολική παρουσίαση της εργασίας τους.

Ο/η καθηγητής/τρια δίνει διευκρινίσεις, αποσαφηνίζει, ενθαρρύνει το διάλογο, οργανώνει τα συμπεράσματα, συνοψίζει.

Ακολουθεί αυτοαξιολόγηση των ομάδων και των μελών τους.

Η αξιολόγηση των μαθητών κατά την διάρκεια αλλά και μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου εργασίας γίνεται από τον καθηγητή με βάση τους στόχους που τέθηκαν αρχικά και τις παιδαγωγικές αρχές της συνεργατικής και διερευνητικής μάθησης ως προς 1) την επιτυχία των γνωστικών στόχων και 2) το βαθμό επιτυχίας της ομάδας στα συνεργατικά πλαίσια. Ο καθηγητής αξιολογεί ατομικά κάθε μαθητή, λαμβάνοντας υπόψη τη συμμετοχή του στη διαδικασία αναζήτησης και επεξεργασίας των ευρημάτων και από την προσωπική του συμμετοχή στην προφορική παρουσίαση των εργασιών. Θα λάβει επίσης υπόψη του τα πρακτικά δράσης που κατατέθηκαν από τις ομάδες, τις οποίες θα αξιολογήσει και ως προς την αποτελεσματική συνεργασία τους, την εύστοχη και επαρκή απάντηση των ερωτημάτων στα φύλλα εργασίας και την επάρκεια της προφορικής παρουσίασης του θέματός τους. Τέλος, οι ίδιοι οι μαθητές θα αξιολογήσουν την εργασία τους με βάση τις δύο παραμέτρους που προαναφέρθηκαν.

Θα μπορούσε επίσης να οριστεί και μία εργασία για το σπίτι.

Παιδαγωγικοί και μαθησιακοί στόχοι του σεναρίου:

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Το σενάριο ακολουθεί το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος¹ Σπουδών της Ιστορίας και ειδικότερα το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Ιστορίας στο Γυμνάσιο και επιδιώκει να υπηρετήσει τους παρακάτω διδακτικούς στόχους:

- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι ο κόσμος στον οποίο ζουν είναι αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας με υποκείμενα δράσης τους ανθρώπους.
- Να καταστούν ικανοί, μέσα από τη γνώση του παρελθόντος, να κατανοήσουν το παρόν, να στοχαστούν για τα προβλήματά του και να προγραμματίσουν ορθά το μέλλον.
- Να κατανοήσουν το γεωγραφικό και ιστορικό χώρο όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα, δρουν και αναπτύσσονται οι λαοί,
- Να συνειδητοποιήσουν την προσωπική τους ευθύνη για την πορεία της κοινωνίας στην οποία ζουν.
- Να διαμορφώσουν, μέσα από τη μελέτη των επιμέρους πολιτισμών και της συνεισφοράς τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, πνεύμα μετριοπάθειας, ανοχής και σεβασμού στο διαφορετικό.
- Να οικοδομήσουν, μέσα από τη μελέτη του δικού τους πολιτισμού, την εθνική και πολιτιστική τους ταυτότητα.
- Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα κριτικής αξιολόγησης των πηγών της ιστορικής γνώσης.

¹ Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ), και στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>.

- Να κατανοήσουν ότι η Ιστορία είναι ανακατασκευή του παρελθόντος, ότι βασίζεται σε πηγές και ότι συνιστά επιλεκτική διαδικασία.
- Να συλλαμβάνουν το ιστορικό παρελθόν ως ολότητα, σε κάθε εξεταζόμενη περίοδο, ως συνάρθρωση των ποικίλων πεδίων της ανθρώπινης δραστηριότητας, και να κατανοούν την επίδραση και τον αλληλοκαθορισμό τους.
- Να μελετήσουν τις σχέσεις μεταξύ των λαών και να εκτιμήσουν τη συνεισφορά αυτών (των λαών) στον παγκόσμιο πολιτισμό.
- Να οικειωθούν το περιεχόμενο ιστορικών όρων και εννοιών, αναγκαίων για τη βαθύτερη και πληρέστερη ιστορική γνώση ή σχετικών με διαστάσεις της ιστορικής πραγματικότητας.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η κατανόηση κάθε κοινωνίας προϋποθέτει τη μελέτη όλων των πτυχών της (πολιτικής, οικονομικής, πολιτιστικής, θρησκευτικής κλπ).
- Να διακρίνουν κατά τη μελέτη των ιστορικών γεγονότων τις αφορμές τα αίτια και τα αποτελέσματα.
- Να συγκρίνουν ιστορικά γεγονότα ή φαινόμενα και να εντοπίζουν ομοιότητες ή διαφορές.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

A. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ²

Προσδοκάται οι μαθητές :

- Να κατανοήσουν τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου .
- Να γνωρίσουν τα αντίπαλα στρατόπεδα, τις κύριες φάσεις και την έκβαση του πολέμου.
- Να γνωρίσουν τις συνθήκες εμπλοκής της Ελλάδας στον πόλεμο και τις πολιτικές συνέπειές της.
- Να κατανοήσουν τις συνέπειες του πολέμου στη διαμόρφωση του πολιτικού χάρτη της Ευρώπης και τη δημιουργία της ΚΤΕ.

B. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- Να οικοδομήσουν τη γνώση αναλαμβάνοντας κεντρικό και ενεργητικό ρόλο στη μαθησιακή διαδικασία.
- Να οικοδομήσουν τη γνώση μέσω της ανακάλυψης – διερεύνησης.
- Να δημιουργήσουν κείμενο υπηρετώντας τις αρχές της επικοινωνιακής προσέγγισης /σε επικοινωνιακό πλαίσιο.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης.
- Να οικοδομήσουν τη γνώση με τρόπο διερευνητικό.
- Να καλλιεργήσουν κριτική ιστορική και δημιουργική σκέψη.

² Νεότερη και σύγχρονη Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου -Βιβλίο εκπαιδευτικού, ΟΕΔΒ, Αθήνα και Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ), και στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>

- Να μάθουν ενεργώντας και διερευνώντας μέσω κριτικής αναζήτησης στο Διαδίκτυο και σε λογισμικά (ψηφιακός γραμματισμός).
- Να εκτιμήσουν την αποτελεσματικότητα της συνεργατικής μάθησης.
- Να ασκηθούν στην πολύπλευρη και πολυπρισματική προσέγγιση της ιστορίας μέσα από τον εντοπισμό και τη σύγκριση ευρέος φάσματος κειμενικών και εικαστικών ιστορικών πηγών .
- Να εξοικειωθούν με τη διερεύνηση και επιλογή πληροφοριών μέσα από το πλούσιο υλικό του διαδικτύου.
- Να δραστηριοποιηθούν στη διερευνητική – βιωματική μάθηση.
- Να προσεγγίσουν δημιουργικά τις πηγές με κατευθυνόμενη αυτενέργεια.
- Να καλλιεργήσουν την ικανότητα να αξιολογούν πληροφορίες ως προς τη χρησιμότητά τους.
- Να αναπτύξουν αυτενέργεια και να μάθουν να οικοδομούν μόνοι τους τη γνώση.
- Να ενεργοποιήσουν, μέσα από εμπειρίες και βιώματα, ατομικές και κοινωνικές αξίες και αρχές.

Γ) Εφαρμογή του σεναρίου:

Δραστηριότητες:

Πρόταση για αφόρμηση : Ο διαρκής κίνδυνος γενίκευσης κάποιας τοπικής πολεμικής σύγκρουσης σε διάφορα σημεία της γης (π.χ. πόλεμος στο Ιράκ), όπου εμπλέκονται συμφέροντα μεγάλων δυνάμεων .

Οι δραστηριότητες που ανατίθενται στις ομάδες των μαθητών είναι οι εξής:

Αναζητούν σε δικτυακά λεξικά και εγκυκλοπαίδεια τις βασικές αιτίες του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και συμπληρώνουν τις γνώσεις που είχαν από προηγούμενες ενότητες για αυτές Π.χ. Ιμπεριαλισμός στην ενότητα 15 για την «Αποικιοκρατία και αποικιακοί ανταγωνισμοί». Στην ενότητα 31 παρουσιάζεται η κορύφωση του ιμπεριαλιστικού ανταγωνισμού ανάμεσα στη Γερμανία, τη Βρετανία και τη Γαλλία.

Να εντοπίσουν στους διαδραστικούς χάρτες τα αντίπαλα στρατόπεδα , να τοποθετήσουν τις χώρες με την βοήθεια πίνακα σε δύο στήλες καθώς και να πληροφορηθούν για την ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή της εποχής.

Οι μάχες και οι επιχειρήσεις των εμπλεκόμενων που επηρέασαν την έκβαση του πολέμου καταρτίζονται σε αλφαβητικό κατάλογο ενός αρχείου κειμενογράφου. Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί η άσκηση άστρου ιδιαίτερα για τα έτη 1916 και 1917. Επίσης καταγράφονται και οι βασικές κινήσεις των αντιπάλων με την βοήθεια του λογισμικού.

Η διαθεματικότητα μπορεί να εφαρμοστεί μέσα από την περιήγηση σε έργα τέχνης που επηρεάστηκαν από τον πόλεμο (νέες τεχνικές ζωγραφικής) και τον τρόπο που τον προβάλλουν. Π.χ. Μπορούν να συλλέξουν απεικονίσεις των μαχών και να επισημάνουν ομοιότητες και διαφορές στον τρόπο με τον οποίο

απεικονίζονται οι αντίπαλοι. Εναλλακτικά να συγκεντρώσουν προπαγανδιστικές αφίσες (σε φάκελο στον Η/Υ) του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και να παρατηρήσουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στους δύο εμπλεκόμενους διαφορετικούς σχηματισμούς. Η σύγκριση των απεικονίσεων μπορεί να οδηγήσει τους μαθητές στο να κατανοήσουν πόσο ωραιοποιείται η βία όταν ασκείται από «εμάς» και πόσο αντίστοιχα δαιμονοποιείται και στηλιτεύεται, όταν ασκείται σ΄ «εμάς». Έτσι οι μαθητές μπορούν να καταλήξουν σε διατύπωση συμπερασμάτων που οξύνουν την ιστορική τους κρίση και τους ανοίγουν ορίζοντες πέραν εκείνων, που τους επιτρέπει η απλή αφήγηση του σχολικού εγχειριδίου και ο παραδοσιακός τρόπος διδασκαλίας.

Τα νέα τεχνολογικά και επιστημονικά επιτεύγματα χρησιμοποιήθηκαν στον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο και οι μαθητές μπορούν να διακρίνουν πως κάποιες ανακαλύψεις λίγο πριν τον πόλεμο, κάνουν δυναμικά την εμφάνισή τους σ΄ αυτόν. Μπορούν να καταλάβουν με αυτόν τον τρόπο πως η τεχνολογία και η επιστήμη από την πρόοδο μπορούν να οδηγήσουν και στον αφανισμό του ανθρώπου από την κακή χρήση τους μέσα από κατάλληλες παραπομπές σε ιστοσελίδες.

Καλούνται να εντοπίσουν και να σχολιάσουν το περιεχόμενο λογοτεχνικών κειμένων της εποχής του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου που περιγράφουν την καθημερινότητά του.

Μία από τις σημαντικότερες συνέπειες του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου ήταν η οικονομική καταστροφή των εμπλεκόμενων δυνάμεων. Η χρήση των Πολυμέσων μεταφέρει τους μαθητές σε εκείνη την εποχή της κρίσης, της πείνας αλλά και της ελπίδας για ένα καλύτερο αύριο. Επίσης τον τρόπο με τον οποίο προέβαλλαν ή εξιδανίκευαν τους ηγέτες τους (και κατ΄ αντιστοιχία για τον τρόπο με τον οποίο απαξίωναν τους αντιπάλους τους). Παρατηρούν τις αντιδράσεις του κόσμου και των Κυβερνήσεων μετά το τέλος του πολέμου.

Τέλος με την αναζήτηση και την παρατήρηση στο λογισμικό εντοπίζουν αλλαγές στα Διεθνή και Ελληνικά σύνορα αλλά και την επίδραση του πολέμου στην Ελληνική πραγματικότητα.

Κατά τη τελευταία διδακτική ώρα (2η φάση), οι ομάδες καλούνται να παρουσιάσουν προφορικά ή με λογισμικό παρουσίασης συνολικά την εργασία τους και τα πορίσματά της.

Αναφορά στο ρόλο των μαθητών, διδάσκοντος και λογισμικού

Οι μαθητές αναζητούν μέσω της καθοδηγούμενης αυτενέργειας τις πληροφορίες που τους ζητούνται, ενώ ο καθηγητής κινείται διακριτικά από ομάδα σε ομάδα και παρεμβαίνει ανάλογα με τις ανάγκες. Το λογισμικό δίνει την δυνατότητα εμπλοκής σε αυθεντικές διαδικασίες έρευνας, εισαγωγής και επεξεργασίας δεδομένων, σύνδεσης χώρου και χρόνου, σύνθεσης κειμένου.

Δ) Επέκταση του σεναρίου

Οι μαθητές θα μπορούσαν να εργαστούν πάνω σε δραστηριότητες σε ένα κοινό φύλλο εργασίας.

Το σενάριο μπορεί να επεκταθεί σε διαθεματική συνθετική εργασία και να πάρει τη μορφή project. Σε αυτήν την περίπτωση θα συνεργαστούν οι καθηγητές της Ιστορίας, της Φυσικής, Χημείας, Καλλιτεχνικών, Γεωγραφίας, Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Τεχνολογίας και Μουσικής.

Το σενάριο μπορεί με μικρές τροποποιήσεις να εφαρμοστεί στη Γ' τάξη Λυκείου.

- Περισσότερες δραστηριότητες θα μπορούσαν να ήταν οι εξής :
- Να γράψουν οι μαθητές ένα διήγημα ή ένα μονόπρακτο σκετς, εμπνευσμένο από την εποχή του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και να το παρουσιάσουν στην τάξη.
- Να κατασκευάσουν χάρτες των δύο αντίπαλων στρατοπέδων ή και των εδαφών που κερδίζει η Ελλάδα (Προτείνεται να γίνει χρήση των λογισμικών : Περιπλάνηση στο χώρο - χρόνο και Centennia για την επιλογή και το σχολιασμό των χαρτών).
- Να συγκεντρώσουν πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση σημαντικών πρωταγωνιστών και ηγετικών φυσιογνωμιών της περιόδου του Α' Παγκοσμίου Πολέμου και να συντάξουν σχετικά βιογραφικά σημειώματα.
- Να κατασκευάσουν ακροστιχίδες, σταυρόλεξα και γρίφους με όρους, ονόματα και τοπωνύμια σχετικά με τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ε) Κριτική

Το σενάριο στην πρακτική εφαρμογή μπορεί να συναντήσει δυσκολίες όσον αφορά στην εξοικείωση των μαθητών με το λογισμικό και με την περιήγηση στο διαδίκτυο. Απαιτείται οπωσδήποτε προσυνηννόηση με τον/την διδάσκοντα/ουσα της πληροφορικής για την διάθεση του εργαστηρίου και τροποποίηση πιθανόν του ωρολογίου προγράμματος. Επειδή προγραμματίστηκε για την εφαρμογή σε 2 διαφορετικές τάξεις από τους δύο διδάσκοντες, το σενάριο μπορεί να τροποποιηθεί ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών της κάθε τάξης και το επίπεδό της.

Στ) Αξιολόγηση – Αποτίμηση

Κατά την εφαρμογή του διδακτικού σεναρίου στην τάξη, οι μαθητές εκδήλωσαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς πειραματίστηκαν με τις δυνατότητες που τους πρόσφεραν τα εκπαιδευτικά λογισμικά και περιηγήθηκαν στο πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό και στις ηλεκτρονικές πηγές του διαδικτύου. Σημαντικό είναι το γεγονός πως κινητοποιήθηκαν και οι μαθητές μέτριας επίδοσης στο μάθημα της ιστορίας ενώ εξάσκησαν και τις συνεργατικές τους δεξιότητες.

Η εφαρμογή βέβαια του σεναρίου προϋποθέτει καλή οργάνωση, για να ξεπεραστούν δυσκολίες που σχετίζονται με την πρόσβαση στα μέσα, την τροποποίηση του ωρολογίου προγράμματος αλλά και την αντιμετώπιση τεχνικών προβλημάτων. Γενικά οι αρχικοί διδακτικοί στόχοι ικανοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό όπως διαπιστώθηκε από την εκπόνηση των δραστηριοτήτων των φύλλων εργασίας και την παρουσίασή τους στην ολομέλεια.

Ζ) Βιβλιογραφία

- **Ματσαγγούρας Η. (1995)**, Ομαδοκεντρική διδασκαλία και μάθηση, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα.
- **Επιμ. Γεωργιάκης Γ. (2008)**, Ο Αλέξανδρος Β. Κοσμόπουλος και η Σχεσιοδυναμική Παιδαγωγική, εκδ. του Σωματείου «Παπαχριστοπούλειος» Βιβλιοθήκη Αμαλιάδας.
- **Κασκαντάμη Μ.**, *Παιδαγωγική Αξιοποίηση του Διαδικτύου στο Μάθημα της Ιστορίας : Μια διδακτική πρόταση για εκπόνηση συνθετικής διαθεματικής Εργασίας* Αρχαιολογία Δεκέμβριος 2001 τεύχος 81 σσ. 128-130
- **Κασκαντάμη Μ. (2001)**: Μαθαίνοντας στο Internet Αρχαία, Νέα, Ιστορία, εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα.
- **Σολωμονίδου, Χ. (2006)**. Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία. Εποικοδομητισμός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα.
- **Φορτούνη, Τ., Κομματάς, Ν., Αλεξανδράτος, Γ., Ράπτη Α. (2006)**. Οι χάρτες εννοιών στο σχολείο. Θεωρητικό πλαίσιο - Διδακτική Αξιοποίηση -Δραστηριότητες, εκδ. Ατραπός, Αθήνα.
- **Papert, S. (1991)**: Νοητικές Θύελλες : παιδιά, ηλεκτρονικοί υπολογιστές και δυναμικές ιδέες / , μετάφρ. Αίγλη Σταματίου, επιμ. Γιάννης Κωτσάνης (μετάφραση του βιβλίου Mindstorms : children, computers, and powerful ideas) εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα.
- **Αλιμήσης Δ. (2003)**: Ο Υπολογισμός ως Εργαλείο Παραγωγικότητας, Πληροφόρησης και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση. Εργαστηριακός Οδηγός για την Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας, εκδόσεις ΙΩΝ, Αθήνα.
- **Κόλιας Α. (1999)**: Οι υπολογιστές στη διδασκαλία και τη μάθηση: Μια κριτική προσέγγιση. Εκδ. ΕΛΛΗΝ, Περιστέρι.
- **Μικρόπουλος Τ. (2000)**: Εκπαιδευτικό λογισμικό: Θέματα σχεδίασης και αξιολόγησης λογισμικού υπερμέσων. Εκδ. Κλειδάριθμος, Αθήνα.
- **Μακράκης Β. (2000)**: Υπερμέσα στην Εκπαίδευση. Μια κοινωνικο -εποικοδομιστική προσέγγιση, εκδ. ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Αθήνα.
- **Κυνηγός, Χ. & Δημαράκη, Ε. (2002)**: Νοητικά εργαλεία και πληροφοριακά μέσα: Παιδαγωγική αξιοποίηση της Σύγχρονης Τεχνολογίας για τη μετεξέλιξη της εκπαιδευτικής πρακτικής, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.
- **Ζωγόπουλος, Ε. (2001)**: Νέες Τεχνολογίες και Μέσα Επικοινωνίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, εκδ. Κλειδάριθμος, Αθήνα.
- **Κορωναίου, Α. (2001)**: Εκπαιδεύοντας εκτός σχολείου: Η συμβολή των οπτικοακουστικών μέσων και των νέων τεχνολογιών, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα.
- **Πρέζας Παντελής (2003)**, θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό, εκδ. Κλειδάριθμος, Αθήνα
- **Βακαλούδη Αναστασία (2003)**, Διδάσκοντας και μαθαίνοντας με τις νέες τεχνολογίες θεωρία και πράξη, εκδ. Πατάκη, Αθήνα
- **Βελλοπούλου Α. (2000)**, Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την εξοικείωση των παιδιών. Εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- **Γιαννακοπούλου Ε. (1994)**: Η Πληροφορική στην Εκπαίδευση. Νέοι ορίζοντες, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα.

- **Νικολαΐδου Σ. & Γιακουμάτου Τ. (2001):** Διαδίκτυο και Διδασκαλία, Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλολόγους, εκδ. Κέδρος, 2001.

Η) Ενδεικτικά φύλλα εργασίας

Μάθημα: Ιστορία

Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου

Διδ. Ενότητα:

Τίτλος μαθήματος:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ομάδα Α)

Τμήμα:

Ονοματεπώνυμα μαθητών – μελών ομάδας:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Τα 3 βασικά αίτια του Α' Παγκοσμίου πολέμου ήταν αποτέλεσμα της ταυτόχρονης δράσης τριών κυρίως παραγόντων του ιμπεριαλισμού, του εθνικισμού και του μιλιταρισμού.

ΑΡΧΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

- 1) Πληκτρολογήστε την εξής διεύθυνση: <http://el.wikipedia.org>
- 2) Στο πεδίο αναζήτησης γράψτε τη λέξη «**Εθνικισμός**» και μετά τη λέξη «**Ιμπεριαλισμός**»
- 3) Καταγράψτε τώρα στο φύλλο εργασίας τις πληροφορίες που νομίζετε ότι προσδιορίζουν την σημασία των παραπάνω όρων.

ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ :

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Πληκτρολογήστε την εξής διεύθυνση :

<http://www.komvos.edu.gr/>, επιλέξτε τον σύνδεσμο «Λεξικά» και κατόπιν «Λεξικά On-Line» Στην συνέχεια επιλέξτε τον σύνδεσμο «Λεξικό της κοινής νεοελληνικής». Αναζητήστε το λήμμα **Μιλιταρισμός** και καταγράψτε τη σημασία του παραπάνω όρου στο φύλλο εργασίας σας.

ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Πληκτρολογήστε την διεύθυνση :

http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/facts/07.html και
συγκεντρώστε όλες πληροφορίες σας δίνονται σχετικά με τα αίτια του Α΄
Παγκοσμίου πολέμου

4) Σε ένα αρχείο του κειμενογράφου καταγράψτε τα συμπεράσματά σας σχετικά με τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Μάθημα: Ιστορία
Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου
Διδ. Ενότητα:
Τίτλος μαθήματος:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ομάδα Β)

Τμήμα:
Ονοματεπώνυμο μαθητών – μελών ομάδας:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο διαμορφώνονται και κυριαρχούν δύο αντίπαλα στρατόπεδα : της Εγκάρδιας Συνεννόησης (Αντάντ) και της Τριπλής Συμμαχίας (Κεντρικές Δυνάμεις).

ΑΡΧΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

Χρησιμοποιείτε το Εκπαιδευτικό Λογισμικό **Περιπλάνηση στο Χωροχρόνο**. Στον πίνακα περιεχομένων **επιλέξτε** : Η διακυβέρνηση της Ελλάδας από τον Ελευθέριο Βενιζέλο και οι προσπάθειες για την εθνική ολοκλήρωση . Στο εμφανιζόμενο κείμενο να διαβάσετε τα σχετικά κείμενα με την Ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή.

1. Να εντοπίσετε στους διαδραστικούς χάρτες του λογισμικού «Χωροχρόνος» τα αντίπαλα στρατόπεδα και με το εργαλείο του λογισμικού «**προσθήκη αντικειμένου**» να βάλετε διαφορετικό σύμβολο σε κάθε χώρα ανάλογα με το στρατόπεδο στο οποίο ανήκει.
2. Πληκτρολογήστε τις παρακάτω ηλεκτρονικές διευθύνσεις : http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/facts/07.html και <http://el.wikipedia.org> Πληκτρολογήστε λήμμα «**Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος**» και αναζητήστε πληροφορίες για τις χώρες που συμμετείχαν στα 2 αντίπαλα στρατόπεδα.
3. Να κάνετε στο κειμενογράφο 2 πίνακες για κάθε στρατόπεδο που να περιλαμβάνουν τις χώρες που συμμετείχαν καθώς και αλλαγές στη πορεία του πολέμου.

ANTANT (Εγκάρδια συνεννόηση)	Κεντρικές Δυνάμεις

Μάθημα: Ιστορία
Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου
Διδ. Ενότητα: .
Τίτλος μαθήματος:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ομάδα Γ)

Τμήμα:
Όνοματεπώνυμα μαθητών – μελών ομάδας:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Στο Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο διεξήχθησαν μάχες και επιχειρήσεις μεταξύ των εμπλεκομένων που επηρέασαν την έκβαση του πολέμου.

ΑΡΧΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Πληκτρολογήστε την παρακάτω ηλεκτρονική διεύθυνση : <http://el.wikipedia.org> Λήμμα : «**Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος**».
2. Να καταρτίσετε ένα αλφαβητικό κατάλογο των περιοχών που έγιναν σημαντικές μάχες και επιχειρήσεις στο Ανατολικό, Δυτικό και Βαλκανικό μέτωπο σε ένα αρχείο του κειμενογράφου.
3. Χρησιμοποιείτε το Εκπαιδευτικό Λογισμικό «[Περιπλάνηση στο Χωροχρόνο](#)». Να καταγράψετε στο χάρτη του λογισμικού χωροχρόνος με το εργαλείο του λογισμικού «[προσθήκη αντικειμένου](#)» τις περιοχές όπου έγιναν σημαντικές μάχες.

Ανατολικό Μέτωπο	Δυτικό Μέτωπο	Βαλκανικό Μέτωπο

Μάθημα: Ιστορία
Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου
Διδ. Ενότητα:
Τίτλος μαθήματος:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ομάδα Δ')

Τμήμα:
Ονοματεπώνυμα μαθητών – μελών ομάδας:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος επηρέασε την τέχνη και ιδιαίτερα την ζωγραφική.

ΑΡΧΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα : http://www.e-yliko.gr/htmls/istoria/dikt_bibl/fihttpwwi.aspx
2. και κάντε κλικ στον σύνδεσμο [Η τέχνη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου](#). Επιλέξτε την αγγλική γλώσσα και περιηγηθείτε στα έργα τέχνης του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου
3. Αποθηκεύστε σε Φάκελο τις εικόνες που σας έκαναν ιδιαίτερη εντύπωση.
4. Καταγράψτε τα συμπεράσματά σας για τον τρόπο με τον οποίο οι εικαστικές αναπαραστάσεις προβάλλουν τον πόλεμο(π.χ. θέματα, χρώματα...).

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Μάθημα: Ιστορία
Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου
Διδ. Ενότητα:
Τίτλος μαθήματος:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ομάδα ΣΤ΄)

Τμήμα:
Ονοματεπώνυμα μαθητών – μελών ομάδας:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Ο Α΄ παγκόσμιος πόλεμος επηρέασε και την λογοτεχνία δίνοντας έργα αντιπολεμικού χαρακτήρα και ανθρωπισμού.

ΑΡΧΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Πληκτρολογήστε τις εξής διευθύνσεις :

➤ <http://el.wikipedia.org> Λήμμα : «**Ουδέν νεώτερον από το δυτικό μέτωπο** (ταινία 1930)»

➤ http://users.sch.gr/symfo/sholio/kimena/mirivilis_mistiki-paparuna.htm

Αφού διαβάσετε το σχετικό με τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο λογοτεχνικό απόσπασμα και την κριτική για την ταινία «*Ουδέν νεώτερον από το δυτικό μέτωπο*» (ταινία 1930) του ομώνυμου λογοτεχνικού έργου του Έριχ Μαρία Ρεμάρκ που περιλαμβάνονται στις παραπάνω ιστοσελίδες να παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας τον τρόπο με τον οποίο περιγράφεται η καθημερινότητα του πολέμου.

Μάθημα: Ιστορία
Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου
Διδ. Ενότητα:
Τίτλος μαθήματος:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ομάδα Ζ΄)

Τμήμα:
Ονοματεπώνυμο μαθητών – μελών ομάδας:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Το τέλος του Α΄ παγκοσμίου πολέμου βρήκε την Ευρώπη και την Αμερική αλλαγμένη και εξαντλημένη , αλλά γεμάτη προσδοκίες.

ΑΡΧΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Πληκτρολογήστε τις εξής διευθύνσεις :
<http://el.wikipedia.org> Πληκτρολογήστε το Λήμμα : «**Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος**» και επιλέξτε «**Απολογισμό του πολέμου**»
2. Παρακολουθήστε τα 15 πρώτα λεπτά από το βίντεο και καταγράψτε τις αντιδράσεις του κόσμου και των Κυβερνήσεων μετά το τέλος του π ολέμου.
<http://www.ert-archives.gr/V3/public/pop-view.aspx?tid=7169&tsz=0&act=mMainView>

Μάθημα: Ιστορία
Τάξη: Γ΄ Γυμνασίου
Διδ. Ενότητα:
Τίτλος μαθήματος:

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ομάδα Η΄)

Τμήμα:
Ονοματεπώνυμα μαθητών – μελών ομάδας:

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ: Ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος επηρέασε καθοριστικά την Ελλάδα με την συμμετοχή της σ' αυτόν. Τα σύνορά της άλλαξαν καθώς εντάχθηκε στο στρατόπεδο των νικητών

ΑΡΧΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ:

1. Να καταγράψετε σύντομα σε ένα κείμενο την επίδραση που άσκησε στις πολιτικές δυνάμεις της Ελλάδας ο πόλεμος και να παρατηρήσετε την αλλαγή των συνόρων της.
Πληκτρολογήστε τις εξής διευθύνσεις :
2. http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/facts/07.html
3. http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/facts/09.html
4. <http://el.wikipedia.org> Πληκτρολογήστε Λήμμα «**Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος**» και επιλέξτε «**Η πορεία της Ελλάδας στον Πόλεμο**»
5. [Λογισμικό Centennia](#) (Ι.Τ.Υ.) Δείτε τις αλλαγές των συνόρων.